

toepassing was. Als met vlammend schrift wilde hij betuigen, en ook aan de gansche Christenheid voorhouden: het Corpus Iuris Canonici moet de wereld uit! weg daarmee, voor altijd!

Dat was de gedachte, die toen werd belichaamd. Maar juist daarin lag dan ook de reden, waarom Luthers daad niet door alle zijne geestverwanten werd toegejuicht. Afkeuring en verzet liet zich merken, in woorden en daden, reeds terstond en ook verder bij toeneming; en die oppositie kwam met name uit den kring der rechtsgeleerden, zelfs het meest aan de Wittenbergsche Academie zelve. Luther mocht het *Ius Canonicum* in den ban doen, en verlangen dat het overal gaan zou, gelijk een jaar of wat later bij de stichting van de Protestantsche Academie te Marburg bepaald werd ¹⁾: „porro *Ius illud contra fas vocatum Canonicum omnino legi prohibemus*“; het werd door de rechtsgeleerden toch beoefend, en dan waarlijk niet alleen maar als historisch studievak; en evenzeer werd het door hen in practijk gebracht (natuurlijk met wijziging of terzijdestelling van het specifiek Roomsche), in adviezen en beslissingen, waartoe zij in allerlei qualiteit door de overheid geroepen werden. Zulk eene houding was dan natuurlijk voor een man als Luther niet om uit te staan. Met de volle kracht van zijn overweldigend woord, en met de niets ontziende onstuimigheid die hem eigen was, trok hij telkens tegen de Juristen te velde, in gesprekken, in geschriften en ook zelfs in predikatiën op hen aanvallende. Maar al was dit in het algemeen niet zonder uitwerking, het heeft bij henzelfen toch zijn doel niet bereikt. Het standpunt, dat zij eenmaal hadden ingenomen, werd, althans in hoofdzaak, door hen gehandhaafd ²⁾.

Tot op zekere hoogte is dit zeer begrijpelijk. Niet, dat ik

¹⁾ Vgl. Dr. A. L. Richter, Die evangelischen Kirchenordnungen des sechszehnten Jahrhunderts (Ed. 1871); Bd. I, S. 68.

²⁾ De strijd tusschen Luther en de Juristen, die natuurlijk in Luthers biographieën mede beschreven wordt, is vaak het onderwerp geweest van afzonderlijke studiën, ook nog in de laatste jaren. De voornaamste van die studiën uit den laatsten tijd worden opgegeven o. a. door Dr. W. Kahl, Lehrsystem des Kirchenrechts und der Kirchenpolitik (Ed. 1894); 1e Hälfte, S. 164.